

Polní den o nektarodárných porostech a udržitelném rozvoji

Téma udržitelného zemědělství dnes rezonuje v médiích a poutá pozornost veřejnosti. Společnost BASF jako zodpovědný podnikatel se k této myšlence hlásí a podporuje ji. A to zcela aktivně organizací a zabezpečením výzkumných činností pro uvádění různých forem rozvoje biodiverzity v intenzivní zemědělské krajině. Vybalancovat vztah mezi intenzivním obhospodařováním půdy, nutným pro výživu obyvatel, a zároveň zachovat široký rozsah a pestrost forem života v zemědělské krajině je náročný, ale správný úkol, jehož se i společnost BASF se svými odbornými partnery ujímá.

Ing. Václav Jirka, spolupracovník redakce, foto autor a Daniel Nerad, BASF

Farma v Lukavci součástí evropského projektu

Proto bylo také 23. června letošního roku uspořádáno polní setkání v Lukavci u Pacova na místní rodinné farmě pana Václava Velety, která je od loňského roku součástí evropského sdružení farem „BASF Farm Network“.

Jak v samotném úvodu akce zmínila ředitelka českého zastoupení BASF AGRO paní Susann Kluge, úkolem této sítě je v rámci vzájemné spolupráce prezentovat formy udržitelného hospodaření dalším zemědělcům vlastní praxí. Ing. Eva Smetanová a Daniel Nerad, Ph.D. z BASF AGRO následně představili vlastní „řešitelský tým“ a stručnou historii projektu podpory biodiverzity v ČR, která byla na základě víceletých sledování demonstračních porostů završena sumarizací zkušeností v praktické příručce pro pěstitelů „Nektarodárné porosty pro praxi“. Rozšíření spolupráce na podporu biodiverzity v podmínkách reálné farmy bylo logickým krokem vpřed.

Rodinná farma Veletových má k tomu dobré předpoklady, neboť nejenže se zabývá klasickým hospodařením v rostlinné a živočišné výrobě, ale pokračuje v tradici polního pokusnictví zdejší zkušební stanice, kde pan Václav Veleta působil a poté ji i převzal. Proto padl výběr na zdejší hospodářství, které je schopno zajistit též polní prezentaci výsledků své práce. A nejen to, jak v představení svého podniku pan Václav Veleta řekl, sami s myšlenkou udržitelného hospodaření souzní a prosazují ji na vlastních pozemcích. Pan Veleta je např. i včelařem, takže význam nektarodárných biopásů (agroenvi) či jiných kvetoucích směsí setých na plochy problematické pro pěstování plodin (uplatnitelné v rámci greeningu na souvratích, úhorových polích aj. typech „ploch v ekologickém zájmu“) plně podporuje.

Prezentace nektarodárných porostů na živo

Odbornou duší celého projektu je doktorka na České zemědělské univerzitě Ing. Anna Šrámková, která se spolu s Kamillem Holým, Ph.D. z VÚRV v.v.i., Praha-Ruzyně a Karlem Vejražkou, Ph.D. z VÚPT v Troubsku ujala provedení účastníků setkání po parcelkách, kde byly prezentovány jednotlivé typy a druhy vysetých nektarodárných porostů, jež byly v této době v květu a plné života, což nádherně dokreslovalo posláním polního setkání i celého projektu.

Kvetoucí směsi, které lze na orné půdě založit v rámci dobrovolných dotačních titulů nektarodárný a krmný biopás (v rámci agroenvironmentálních a klimatických operací, čili mimo greeningu) nebo v rámci povin-

ných greeningových „ploch v ekologickém zájmu“, mají obrovský význam pro dnešní intenzivní zemědělství, kde se preferencí monokultur vytrácí prostor pro další, dříve přirozeně se vyskytující druhy bylin, přičemž s úbytkem takových míst klesají možnosti pastvy a úkrytu pro hmyz a další drobné živočichy. Zejména opylovači, z nichž nejznámější je pro nás včela medonosná, ztrácejí dlouhodobou pastvu, která se zužuje pouze na krátká období květu řepky a ovocných stromů. To pak zejména způsobuje stresové chování tohoto hmyzu, vedoucí ke snížené odolnosti k chorobám a parazitům. Nicméně vznik těchto nektarodárných porostů nepřináší kladné dopady pouze ve zvýšení počtu opylovačů, kromě včel též čmeláků a samotářských včel, ale taktéž v rozvoji populací hmyzích predátorů polních škůdců. Zvyšuje se tedy pak výskyt sluněček, zlatooček, pestřenek, kteří jsou například predátory pro mšice. Zakládáním těchto porostů tedy pomáháme i přirozené regulaci škůdců samotných kulturních plodin.

Kromě významu pro opylovače a užitečný hmyz jsou tyto typy porostů také způsobem, jak zhodnotit plochy, které nemají dostatečnou produkční kvalitu. Kvetoucí směsi zpravidla obsahují jeteloviny, které obohacují půdu o dusík a prokypřují ji.

Do třetice je potřeba připomenout, že zakládání biopásů není pro zemědělské podniky ani přímo ekonomicky ztrátové. Biopásky jsou v rámci tzv. agroenvironmentálních a klimatických operací dotovány, a to roční částkou ve výši 15 969 Kč/ha pro nektarodárné biopásky a 18 104 Kč/ha pro krmné biopásky určené pro zvěř, ptactvo a hmyz (pro posílení významu pro hmyz je žádoucí zahrnout do směsi svazenku, případně jiné medonosné druhy). Ing. Anna Šrámková uvedla, že z kalkulací nákladů na několika vybraných podnicích vychází u obou dotačních titulů průměrný roční zůstatek z dotace okolo 10 000 Kč/ha, což významně nahrazuje zisk z jiné plodiny, a to bez započtení dalších pozitivních přínosů, o kterých bylo hovořeno výše.

V Lukavci bylo vyseto celkem 10 různých druhů směsek či samostatných plodin vhodných pro biopásky a kvetoucí porosty uplatnitelné v greeningu. U každé z nich se účastníkům dostalo výkladu o složení, způsobech výsevu a pěstování, půdoochran-

ném významu a výskytu užitečného hmyzu, který je v pokusných parcelách pravidelně sledován.

Další částí programu bylo krátké vystoupení Ing. Václava Jirky, včelaře a pracovníka v oboru precizních systémů zemědělství, který ze své vlastní zkušenosti krátce preferoval o důležitosti vztahu intenzivního zemědělství a chovu včel. Upozornil zejména na potřebu přímé komunikace mezi včelaři a zemědělci, neboť jedině tak lze vybalancovat oboustranně prospěšnou existenci těchto dvou stran hospodaření v přírodě. Prosté dodržování předpisů, byť je samozřejmě nutné a nezbytné, nemusí ale vždy vést k úspěchu. Na závěr vystoupení též došlo k výzvě, aby se samotné zemědělské podniky zapojily do chovu včel, což už se mnohde děje.

„Za slunečného počasí a v kvetoucích pásech šlo o jednu z nejhezčích prezentací, které lze zažít.“

Nektarodárný biopás v praxi

V programu dne následoval přejezd do vedlejší obce a ukázka nektarodárného biopásku umístěného v terénu na okraji porostu

ječmene, který navíc dělí intenzivně obhospodařovaný pozemek od vodoteče. Účastníci tedy viděli uplatnění biopásku v praktickém provozu. Zde se jim dostalo výkladu nejen o složení biopásku a vhodných agrotechnických postupech jeho pěstování od Ing. Anny Šrámkové, ale i upozornění na úskalí a praktických doporučení užítí přípravků na ochranu rostlin v blízkosti vodotečí od Ing. Jitky Havlové, inspektorky z oddělení rostlinolékařské inspekce ÚKZÚZ z Plané nad Lužnicí.

Na závěr pěkného přírodního setkání zemědělců a odborníků v Lukavci vyjádřili svou další podporu výzkumu a rozvoji forem koexistence intenzivního zemědělství a udržitelného hospodaření ředitelka BASF AGRO ČR paní Susann Kluge a vedoucí technického oddělení regionu střední Evropy pan Bertrand Debret, který také seznámil přítomné s celou ucelenou evropskou sítí prezentačních farem, neboť udržitelnost zemědělství je záležitostí celé Evropy a společnost BASF v této oblasti deklaruje svou odpovědnost. Šlo o pěkné setkání, které zemědělcům dalo inspiraci pro další konání a hlavně vyslalo krásný signál pro všechny příznivce moderního zemědělství, tedy že jej lze provozovat odpovědně a mít dobrý pocit z dosažených výnosů i přínosů pro přírodu!